

SXEDIO.796

6.8.1964: Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΛΩΡΟΒΟΥΝΟΥ

Ο Λωρόβουνος, ύψους **1000** μέτρων περίπου, ήταν ένα απόκρυμνο βουνό, το οποίο δέσποζε της περιοχής Αλεύκας- Κοκκίνων και Μανσούρας. Οι Τούρκοι το είχαν καταλάβει από τις **10** Ιουλίου **1964** για να διασφαλίσουν το προγεφυρωμά τους έκτασης **25** τετραγωνικών χιλιομέτρων και πλέον και δημιούργησαν σ' αυτόν είκοσι και πλέον φυλάκια σε διάφορα καίρια σημεία του.

Για την κατάληψη του Υψώματος στάληκε μια Μοίρα (Λόχος) Καταδρομών, η **31η** με επικεφαλής τον Ελλαδίτη Λοχαγό Νικόλαο Παπαγεωργίου.

Ο Λοχαγός Παπαγεωργίου μπήκε επικεφαλής του Λόχου του και στις **7** Αυγούστου **1964** καθώς άρχιζε η επίθεση, αυτός με το πιστόλι στο χέρι, δέχθηκε καθώς προωθείτο, μια σφαίρα κατάστηθα και έπεσε νεκρός.

Δίπλα του έπεφτε σε λίγο και ο διαβιβαστής του Γεώργιος Απλικιώτης και πιο κάτω ο πολυβολητής του Νιχαήλ Κουσουλίδης.

Για τη μάχη του Λωρόβουνου και τη θυσία των τριών ανδρών ο Λόκατζης Νεόφυτος Αργυρού, έγραψε στο περιοδικό "Ενημέρωση" είκοσι και πλέον χρόνια μετά το θάνατό τους:

"Ήταν μια μέρα του Ιούλη που ο Νικόλαος Παπαγεωργίου ανέλαβε τη Διοίκηση του Λόχου μας. Τα πρώτα του λόγια ήταν:

"Είμαι σίγουρος πως πολύ γρήγορα θα γίνετε τρομεροί κομμάντος".

Δεν μπορούσε να πέρναγε τα τριάντα του. Κορμοστασιά Λεβέντικη. Ηλιοκαμένο πρόσωπο με αδρά χαρακτηριστικά. Σβελτάδα στα πόδια και στη γλώσσα. Τον βλέπαμε και τον θαυμάζαμε. Κάτι είχε όμως στην όψη που μας έκανε να διερωτώμαστε τι του συμβαίνει. Ανάμεσα από τα δυο του μάτια και στο κάτω μέρος του μετώπου του σχηματιζόταν μια κάθετη ρυτίδα που του προσέδινε κάποια μυστηριότητα. Δεν μας μάλλωνε

σχεδόν καθόλου. Το αντίθετο τουλάχιστον συμβαίνει με όλους τους εκπαιδευτές νεοσυλλέκτων, κι έδειχνε πλήρη κατανόηση σε όλα μας τα προβλήματα.

Μολαταύτα το πρόσωπο του είχε το μυστήριο, προ πάντων αν λάβουμε υπ όψη ότι ουδέποτε τον είδαμε να γελάει. Μας μιλούσε για τα φαιδρά της ζωής μέσα, μέσα και γελάγαμε, μας ρωτούσε για τις αγαπημένες μας και φυρνόμασταν στα γέλια με τα ανέκδοτα του. Κι όμως αυτός δεν γελούσε. Εκτελούσε καθήκοντα Λοχαγού, διμοιρίτη και ομαδάρχη ταυτόχρονα. Πού να βρεθούν πιστευτοί εκπαιδευτές έτσι καιρό. Κι όμως ουδέποτε δυσφόρησε ή τον είδαμε κουρασμένο.

Είχε φύγει για την Ελλάδα να παντρέψει την αδελφή του στα τέλη του Ιουλίου **1964** και για λίγες μέρες νοιώθαμε εγκαταλελειμμένοι.

Στις **6 Αυγούστου του 1964** το αναπάντεχο. Από μακριά εκπαιδευόμασταν στα διάφορα υψώματα της Ευρύχου, ακούσαμε το κάλεσμα της σάλπιγγας που μας ανακοινούσε συναγερμό. Μέσα σε μισή ώρα ήμασταν σαν αστακοί οπλισμένοι.

- Φεύγουμε έλεγαν όλοι.

- Μα πού διερωτώμασταν.

Κανένας δεν μπορούσε να απαντήσει. Το μυστήριο γέμιζε την ατμόσφαιρα. Ένα άλλο μυστήριο μέριασε σε λίγο την αγωνία. Μαθαίνουμε ότι γύρισε ο Λοχαγός μας. Δεν είναι ψέμα... τον βλέπουμε μπροστά μας με κάποιο ειρωνικό χαμόγελο. Παράξενο. Ο Λοχαγός μας χαμογελά, λες και περίμενε από χρόνια τη στιγμή αυτή. Ασφαλώς έτσι θάναι.

Μας πλησιάζει και μας ρωτά:

- Ησασταν όπως σας άφησα ή όχι;

Όλοι απαντήσαμε με ένα αθώο απερίσκεπτο "ναι". Κούνησε νευρικά το κεφάλι και βροντοφώναξε.

- Όχι βρε. Είσαστε σωστοί Λοκατζήδες τώρα.

Γιατί μας τόλεγε αυτό; Όλοι ξέραμε πως ο Λόχος μας δεν είχε καν να κάνει σκοποβολή. Πώς θα πιστέψουμε ότι ήμασταν αυτό που μας ήθελε;

Σε λίγο αναχωρούσαμε, μπασμένοι στα

παμπάλαια, μα τώρα πλύ χρήσιμα λεωφορεία των πραγματικά φιλοπάτριδων Μεταφορικών μας Εταιρειών. Πού πηγαίναμε; Καμιά άσκηση μήπως- κάποιος βάζει τα νέα στο ριαδιόφωνο και με έκπληξη ακούμε ότι κατόπιν συγκρούσεων μεταξύ Ελληνοκυπρίων Εθνοφρουρών και Τούρκων Γιουρούκκηδων, **4** ηρωϊκοί εθνοφρουροί μας έπεσαν ένδοξα στο πεδίο της μάχης στην Τηλλυρία.

Με τη σκέψη πως κι' εμείς εκεί πηγαίναμε χάσαμε προς στιγμή το κέφι μας. Οχι πως διστάζαμε, αλλά διότι φεύγαμε χωρίς να ξέρει κανένας δικός μας τίποτε.

Συζητούσαμε το θέμα και σε λίγο το κέφι μας ξανάρθε. Πήραμε τα εμβατήρια μέχρις αργά τα μεσάνυκτα. Τα λεωφορεία από ώρας έσβησαν τα φώτα και τώρα αθόρυβα, με επικεφαλής τον δοξασμένο μας Λοχαγό, ανεβαίνουμε ένα ύψωμα στα δεξιά του δρόμου. Εκεί συγκεντρωνόμαστε και με τη συνοδεία των εκρήξεων και του παντζουρλισμού της μάχης που συνεχίζεται ο Λοχαγός μας, πάντοτε χαμογελαστός και με χαμηλή φωνή, στρέφεται προς το καιόμενο βουνό και λέει:

- Ηρθαμε γιατί μας χρειάστηκε η πατρίδα. Ξέρω πως θα φανείτε αντάξιοι της τιμής αυτής.

Μας συμβούλεψε να κοιμηθούμε λίγο γιατί σε **2-3** ώρες θα φεύγαμε. Ποιος όμως κοιμάται σαν ξέρει πως σε μερικές εκατοντάδες μέτρα πιο κάτω σκοτώνονται αδέρφια του. Κι είναι τόσο άσχημα σαν στρέφεις τη σκέψη στο αίμα. Τι άλλο θα σκεφτείς σ' αυτό το περιβάλλον. Σκεφτόμασταν τα σπίτια μας, τους δικούς μας, τις κοπέλλες μας που με τόση αγωνία θα μας περίμεναν, την καλή και ειρηνική ζωή, και στενοχωριόμασταν. Από την άλλη έρχονταν στη σκέψη μας τα λόγια του Λοχαγού μας: "Ηρθαμε γιατί μας χρειάστηκε η πατρίδα. Ξέρω πως θα φανείτε αντάξιοι της τιμής αυτής".

Δυο λόγια μα γιομάτα νόημα, γιομάτα νόημα.

Και στο κάτω-κάτω τι θάξιζε ο θάνατος στο

γερόντικο κρεβάτι του μακρόχρονου πόνου, της σαπίλας και της αχρηστίας μπροστά στο μεγαλείο της θυσίας για την πατρίδα;

Το χάραμα μας βρήκε όλους ξύπνιους μα σε κανένα δεν φαίνονταν ίχνος κουρασμού ή στενοχώριας. Τραβήξαμε στα γρήγορα για την εκκλησούλα της Χρυσοπατερίτσας, **3-4** μίλια από τον Πωμό, όπου φτάσαμε στις **11** η ώρα. Μια κονσέρβα και λίγο ψωμί και φεύγουμε. Ανάμεσα μας ο καταδεκτικός Λοχαγός μας. Κάθεται κι αυτός σταυροπόδι και μασουλά κάπως φιλήδωνα την κονσέρβα του.

- Φάτε καλά λεβέντες, γιατί δεν ξέρουμε αν φάμε ως αύριο βράδυ.

Συνεχίζει το μάσημα με τον ίδιο ρυθμό. Πως μπορεί να μη μιμηθείς τον Λοχαγός σου. Κάθισε μαζί μας γιατί ήξερε πως μπορούσε να πετάγαμε την κονσέρβα με τη σκέψη πως σύντομα θα φάμε καλύτερο φαγητό. Πόσο κοίταζε την κάθε λεπτομέρεια.

Τελειώνουμε το μάσημα στα γρήγορα και παρακολουθούμε τις οδηγίες του.

- Βλέπετε την κορφή στ' ανατολικά; Θα κάνουμε ένα μικρό περίπατο προς τα κει να συναντήσουμε τους φίλους μας που δεν άφησαν τους συμπατριώτες μας σε χλωρό κλαρί. Θα τους βαρέσει το πυροβολικό και ύστερα απο **20** λεπτά θα ορμήσουμε εμείς να ξεκαθαρίσουμε την περιοχή. Είστε λεβέντες και θα το αποδείξετε. Να πως λειτουργεί κι η χειροβομβίδα.

Έτσι τα πεταχτά μας δείχνει τον χειρισμό της και με τη σειρά φορτώνουμε πυρομαχικά ατομικού όπλου, νερό στα παγούρια κι ο καθένας τη χειροβομβίδα του και τον ατομικό του επίδεσμο. Με δυσκολία θα περπατήσουμε.

Μπαίνουμε στη γραμμή και δίνονται οι τελευταίες οδηγίες.

Γυλιά δεν παίρνουμε, τονίζει ο Λοχαγός γιατί το πολύ πολύ θα μείνουμε **2** ώρες πάνω. Τα ΛΟΚ μόνο επίθεση κάνουν. Και συνεχίζει ρωτώντας:

- Πώς θα βγούμε στην κορφή;
- Φάλαγγα κατ' άνδρα, φωνάζει κάποιος.

Τον βλέπουμε να συνοφρυάται.

- Ακροβολισμένοι, φωνάζει, ένας άλλος.

Η ρυτίδα του γίνεται ακόμα πιο χαρακτηριστική.

Ένας άλλος πούθελε να κωμικοποιήσει τα πράγματα πετάει στα γρήγορα τη βλακεία.

- Θα πάμε με τα πόδια.

Δεν αντέχει άλλο αι βροντοφωνάζει.

- Όχι μωρέ. Θα πάμε με την ψυχή μας. Δεν είμαστε Έλληνες; Οι Έλληνες παντού πάνε με την ψυχή τους. Μη βλέπετε που παίρνουμε και τους ατομικούς επιδέσμους μαζί μας. Δεν υπάρχει περίπτωση να σκοτωθεί κανένας. Μπροστά στη λεβεντιά σας θα τσακκισθούν οι γιουρούκκηδες.

Δεν χάσαμε άλλο χρόνο. Ένα βήμα αυτός και δυο εμείς. Πάμε πάνω. Πηγαίνουμε να συναντήσουμε τον εχθρό που βρίσκεται σε όλα τα υψώματα της περιοχής. Εμείς διαλέξαμε το δυσκολότερο αυτό του Λωρόβουνου.

Στα πρώτα δεκαπέντε λεπτά δεν μας χώριζε καμιά απόσταση. Υστερα ο φόρτος μας λύγισε. Τα κενά γίνονταν ολοέν και μεγαλύτερα. Γύριζε εκείνος το κεφάλι και μας έβλεπε ικετευτικά σαν να μας έλεγε: Κάντε μου τη χάρη παιδιά, πιο γρήγορα. Τι είπαμε προηγουμένως;

Κάναμε ό,τι μπορούσαμε. Η κορυφή ήταν τρομερή. Πολύ απότομη για νεοσύλλεκτους, αδιάβατη κι από μουλάρια στα πλείστα σημεία.

Έτσι φορτωμένοι, κάθε βήμα μας φαινότανε και ένα εμπόδιο. Τα πόδια μούδιασαν και λίγο πιο ύστερα νομίζαμε πως μας τρυπούσαν με ολόκαυτα βελόνια. Κι όμως προχωρούσαμε. Προχωρούσαμε γιατί ήταν μπροστά εκείνος. Κι όλες αυτές τις σκέψεις μας τις μάντευε. Γιατί δεν έβγαζε ανιχνευτές; Παρά μόνο πήγαινε αυτός μπροστά; Μια ώρα πορείας είχαμε στο ενεργητικό μας όταν βρεγμένοι από τον ιδρώτα καθήσαμε να ξεκουραστούμε.

Μας βλέπει όλους γύρω του και χαμογελά ευχαριστημένος. Αστειεύεται μάλιστα λιγάκι μαζί

μας για να μας χαρίσει πióτερο κουράγιο. Αστειεύεται αλλά η ένταση στο πρόσωπο του αυξάνει αντί να χαλαρώνει. Αστειεύεται αλλά διακατέχεται κι' αυτός από την αγωνία του άγνωστου που χαρακτηρίζει κι' εμάς.

Ξεκινά και πάλι μπροστά. Το νερό αρχίζει να λιγοστεύει από τα παγούρια μας. Τα ρούχα κολλάνε στο σώμα μας κι η πορεία μας γίνεται ακόμα δυσκολότερη. Αρχίζουμε να πιστεύουμε πως πάμε για καμιά πορεία. Περιπατούμε τόση ώρα και κανένα ίχνος του εχθρού δεν φαίνεται. Κοντεύουμε στην κορφή ύστερα από δυόμιση ώρες. Η κούραση μας είναι απερίγραπτη. Πώς μεταφέραμε τις κάσες των Μπρεν και τα άλλα κάπως βαρειά όπλα είναι μυστήριο.

Στην κορυφή θα ξεκουραστούμε υπόσχεται ο Λοχαγός. Ναι θα ξεκουραστούμε. Φτάνει που το λέει αυτός.

Με γνώψιμο του παίρνουμε σχηματισμό φάλαγας πορείας. Αυτός μπροστά και στο κέντρο.

Να που ξεπροβάλλει η κορφή. Αυτόματα βρίσκονται στα χέρα του δυο πιστόλια. Τα σφίγγει νευρικά με κάποια παράξενη χαρά κι απόκρυφο αναστεναγμό ικανοποίησης και στρέφεται προς εμάς.

Η μια ομάδα στα αριστερά της κορφής, η άλλη στα δεξιά κι αυτός στο κέντρο, ολόϊσια σ' αυτήν.

Δεν έχουμε τη έγνοια της μάχης στο μαυλό μας, μαζί του. Τον βλέπουμε μπροστά και πιστεύουμε πως είμαστε ασφαλισμένοι, πως πάμε για κανένα παιχνίδι. Μας κοιτάει για τελευταία φορά, βλέπει πως πάμε μια χαρά, ζυγίζει ξανά στις δυο του χούφτες τα δυο πιστόλια για να βεβαιωθεί αν το αριστερά του βαστάει αυτό των φωτοβολίδων και τ' άλλο εκείνο της μάχης και κάνει πρεσεκτικά μερικά βήματα προς το μπρος.

Λίγα μέτρα μπροστά μας ξεπροβάλλουν μερικοί αμμόσακκοι, σημάδι ύπαρξης τουρκικών ψυχών. Αφήνει το κορμί του μπρος και λιγάκι σκυφτός ορμά προς τους σάκκους με το πιστόλι προτεταμένο. Αυτόματα ακούμε ένα πυροβολισμό, μια ριπή πολυβόλου και μια

ξεψυχισμένη φωνή να μας λέει:

- Πέστε κάτω και πάρτε θέσεις.

Βρισκόμασταν όλη η Β Διμοιρία στην κορφή. Στα **100** μέτρα λοξώς δεξιά μας υψώνεται ένα ακαταμάχητο φρούριο. Είναι το φυλάκιο του Λωρόβουνου, κτισμένο με μπετόν αρμέ. Οι σφαίρες του εχθρού έρχονται σωρηδόν κατ' επάνω μας. Ανταποδίδουμε τα πυρά χωρίς δισταγμό. Δεν ξέρουμε αν θάπρεπε να συνεχίσουμε τη μάχη ή όχι. Εκείνη τη στιγμή δεν μπορούσε να σκεφτείς. Μας έρριψαν, θα τους ρίχναμε. Με έκπληξη ακούμε τον διαβιβαστή να μεταδίδει.

"Λοχαγός ελαφρά τραυματισμένος. Δώσατε οδηγίες..."

Δεν προλαβαίνει να τελειώσει τη φράση του και πάει μ' ένα βογγητό πνιγμένο από το κύλισμα του αίματος και με την τελευταία του σκέψη στη μάνα του.

Αυτό δεν μας εμποδίζει να συνεχίσουμε τον αγώνα. Ο Λεβέντης μας Λοχαγός είναι τραυματισμένος. Αυτή είναι η μοναδική μας σκέψη. Θα εκδικηθούμε όμως.

Τα εχθρικά φυλάκια μπροστά μας πάμπολλα κι όλα εφοδιασμένα με πολυβόλα και οπλοπολυβόλα. Ολο ριπές έρχονται προς το μέρος μας. Στην οροσειρά του Λωρόβουνου θα βρίσκονται τουλάχιστον **20** οχυρά. Εμείς είμαστε μαζεμένοι σε μια κορφή, χωρίς κάλυψη και προστασία, χωρίς μια πέτρα να βάλουμε μπροστά μας. Μαζί μας είναι κι η ψυχή του Λοχαγού μας. Είμαστε μόνοι, μια χούφτα νεοσύλλεκτοι εθνοφρουροί ενσάρκωμένοι όμως με το μεγαλείο της Ελλάδας κι η οπισθοχώρησις είναι αδιανόητη. Προσδιορίζουμε τις θέσεις του εχθρού και σε λίγο ολόκληρος ο Λόχος βρίσκεται μαζί μας. Το ύψωμα μόλις χωράει μια διμοιρία να πολεμά. Όλος ο Λόχος σπρώχνεται να βρει μια θέση, καλή ή κακή, για να προσφέρει κατά δύναμη. Αναβρασμός επικρατεί στον εσωτερικό μας κόσμο. Τα διάφορα συναισθήματα τα προ της μάχης απομακρύνονται, η κούραση φεύγει κι ένα σωρό παράξενες μεταβολές γίνονται. Πολεμούμε όλο το

απόγευμα και δεν θυμούμαστε ούτε κι αυτό το νερό. Οι σκέψεις από τις μονάδες και τις αγαπημένες δίνουν τις θέσεις τους στη μανία της εκδίκησης.

Μηχανικά γεμίζουν και ξαναγεμίζουν οι γεμιστήρες των όπλων. Εδώ τραυματίζεται κάποιος, παρά κάτω άλλος κι άλλος. Κανένας δεν βουρκώνει, κανένας δεν κλαίει, κανένας δεν κάνει βήμα πίσω. Εξ άλλου δεν έχεις τον καιρό να κάμεις τέτοιες σκέψεις.

Η δύση του ηλίου μας βρίσκει στην πρώτη γραμμή. Ο διοικητής διατάζει παύση και τραβούμε κάπως πιο πίσω να καταλογίζουμε τις απώλειες. Καμιά εικοσιαριά μέτρα πιο κάτω ξεχωρίζει το σώμα του Λοχαγού μας.

Να τραβήξετε τους πληγωμένους πίσω, φωνάζει ο Διοικητής. Πλησιάζει το Λοχαγό μου. Γυμνός από τη μέση και πάνω, με τα χέρια σταυρωμένα στο στήθος και άφθονο αίμα σαν κατακόκκινη λίμνη, σκεπάζει τον δεξιό του μαστό. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου του για πρώτη φορά χαλαρωμένα χαμογελαστός και γαλήνιος σαν να γλύτωσε από κάποιο βάσανο βρίσκεται ξαπλωμένος κάτω. Σκύβω πιο κοντά στο πρόσωπο του να του μιλήσω μα με απολιθώνουν τα λόγια του Διοικητή: "Μη βασανίζετε τους ήρωες παιδί μου. Δεν βλέπεις ότι ο λοχαγός σου είναι νεκρός"

Σαν να μη πολυπίστευα στα λόγια εκείνα. Είναι δυνατό; Και πάνε 4 ώρες χωρίς να μάθουμε τίποτε.

Δίπλα του οι δυο λεβέντες του, Κουσουλίδης και Απλικιώτης κοιτώνται νεκροί κι αυτοί. Θάφυγαν κι οι τρεις χέρι, χέρι για το μεγάλο ταξίδι. Το ταξίδι τους όμως χάρισε χίλιες δυο υποχρεώσεις, σε μας τους ζωντανούς.

Θα ξεκουραστούμε στην κορφή μας, είπε. Κι η πρώτη άτιμη τουρκική σφαίρα εισχώρησε στα στήθια του. Θυσιάστηκε εκείνος για τη δική μας λευτεριά. Πόσες άλλες υποχρεώσεις θα μας κληροδοτούσε η θυσία του...

Ναρκωμένοι από την κούραση, την πείνα και τη δίψα το κρύο και την υπεροχή του εχθρού στη δύναμη του οπλισμού περιπλανώμενοι από σημείο σε σημείο,

λόγω της πυρκαγιάς που μας περικύκλωσε όλη τη νύκτα και με μια μόνο σκέψη: "Η νίκη είναι δική μας" ξεμερωθήκαμε.

Δυο τρία βλήματα του ΠΑΟ κι ένα ΑΕΡΑ προς το Λωρόβουνο και το οχυρό περιέρχεται στα χέρια μας. Όλα τα άλλα είναι εύκολα.

Ένα προς ένα τα φυλάκια πέφτουν. Με τη σειρά του και το χωριό ΑΛΕΥΚΑ. Νικήσαμε. Ποιος όμως χάρισε τη Νίκη; Μήπως η πλήρης εκπαίδευση του που υποστήκαμε; Όχι. Νικήσαμε γιατί μας οδήγησε εκείνος. Πάει τόσος καιρός από τότε και θυμάμε ένα, ένα τα λόγια του: "Θ' ανέβουμε με την ψυχή μας και στην κορφή θα ξεκουραστούμε...."